

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiin pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiin, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Legea electorală.

Sibiin, 13 Noemvrie n.

Marele eveniment s'a întâmplat. Mercuri, 11 Noemvrie n. ministrul de interne, contele Andrassy, a depus pe masa dietei mult așteptatul și mult reclamatul proiect de lege despre reformele electorale. L'a prezentat dietei și l'a motivat pe larg, într-o vorbire lungă și des întreruptă, din partea deputaților naționaliști și a celor nemulțumiți din partidul independist. Mai ales motivarea pluralității a stârnit un murmur, care s'a văzut, că nu e numai al naționaliștilor, ci și al kossuthiștilor, cari se tem, și poate că nu fără dreptate, că arma pe care a contemplat-o ministrul de interne Andrassy în contra naționalităților nemaghiare și în contra socialiștilor, va putea să fie întrebuintată cu succes și în contra lor.

După ce și-a terminat motivarea, ministrul Andrassy a cerut, ca proiectul său de lege, compus din osută patruzecișopt de paragrafi, se fie predat spre studiere unei comisii speciale parlamentare, compusă din 31 membri, și dieta a decis în acest înțeles.

Vom publica proiectul de lege în întregime, iar deocamdată îi expunem pe scurt cuprinsul, care e următorul:

După noul proiect de lege al contelui Andrassy, drept de alegere are în viitor fiecare cetățean de stat, trecut de 24 ani, care locuiește cel puțin de un an în comună, și știe ceti și scrie în limba sa. Cei ce nu știu ceti și scrie, au drept de alegere indirect, și tot câte zece aleg un reprezentant, care are să-și dea votul în numele lor.

În urma acestei estinderi a dreptului de alegere, numărul alegătorilor se urcă dela un milion la două milioane și șasesutedemii, dintre cari partea cea mai mare elemente de rând, cari nu reprezintă, nici

averea, nici inteligența. Pentru a nu li-se da deci acestora influență prea mare asupra conducerii statului, se introduce votul plural, cu două și cu trei voturi.

Două voturi primesc toți cei trecuți de 32 ani, cari au fost soldați și au cel puțin trei copii. Primesc două voturi și lucrătorii, cari cel puțin cinci ani de zile au stat în serviciu la unul și același stăpân. Mai au două voturi cei ce au absolvat clasele inferioare ale vreunei școale medii, și cei ce plătesc 20 de coroane dare anuală de stat, de un singur soi. În urmă are două voturi și stăpânul, care lucră în permanență cu cel puțin un lucrător.

Trei voturi au alegătorii, cari au absolvat școalele medii, precum și aceia, cari plătesc cel puțin 100 coroane dare de stat la an.

Proiectul de lege dispune, ca alegerea să se facă pe față pretutindenea, la orașe și pe sate, pentru că numai așa pot fi voturile bine controlate.

Proiectul acesta de lege stă în legătură strânsă cu alt proiect de lege, care va fi prezentat dietei mai târziu, despre împărțirea cercurilor electorale, astfel, că dacă acest din urmă nu va fi primit, vine considerat de respins și proiectul acum prezentat dietei.

Cu privire la dreptul electoral pasiv, proiectul de lege dispune următoarele: Poate să fie ales deputat la dieta țării fiecare alegător, care știe ceti și scrie, cunoaște limba maghiară, care e limba oficială a parlamentului, și e cetățean de stat. Nu pot fi aleși, cei ce pentru vre-o crimă comisă din râvnă de câștig au fost pedepsiți cu închisoare de peste trei ani, iar cei ce au fost pedepsiți pentru alte crime, ori pentru delictul în contra statului, își perd pe câte zece ani dreptul de a putea fi aleși. Votarea se face după cercuri de votare, adică: după orașe, comune mari și notariate. Recomandarea unui

candidat trebuie să se facă din partea a cel puțin osută de alegători.

Acesta e pe scurt cuprinsul proiectului de lege despre reformele electorale, care acum nu mai e al ministrului de interne, ori al guvernului, ci al parlamentului, care poate să-l respingă, poate să mai schimbe ceva în el, ori poate să-l primească întocmai, după cum adevărat va afla că e bine. Mari modificări însă la nici un cas nu se vor face în proiect, și astfel trebuie să fim pregătiți la aceea, că cam în forma aceasta va primi el putere de lege, și după actualul său cuprins va trebui să ne întocmim și noi luptele politice din viitor. Firește, nu conform părerii individuale, ori dorinței unuia sau altuia dintre deputații noștri naționali, și nici conform părerii lansate în pripă de una ori alta dintre gazetele noastre, ci amăsurat hotărârilor ce vor fi de luat la timpul său din partea obștei românești, din partea reprezentanților alegătorilor români, în conferință electorală, singură chemată să dea direcție politice noastre, și singura autoritate, ale cărei hotărâri sunt obligatoare pentru toți și au să fie împlinite de toți.

Memento!

Învățătorul Koroily Miklós publică în „Néptanító Lapja” nr. 45 un articol de frunte, care e vrednic să-l citească fiecare învățător, fiecare cărturar român. Drept aceea îl comunic cetitorilor „Tel. Român”, și l'ași recomandă spre reproducere tuturor ziarelor noastre. Articolul e următorul:

Scris-cetitul, învățământul de bună voie.

Două curențe gigantice caracterizează viața publică maghiară. Deoparte neliniștea febrilă de a răspândi cultura, lumina, de altă parte pretensia acuzi de fire revoluționară de a spori drepturile pe seama poporului. Cine nu observă, că între aceste două curențe există o legătură strânsă? Nu-i ertat să afirme nimeni, care își revindică dreptul de observator corect, că cele două curențe ar fi neîndreptățite.

Din contră! Fiecare om are drept să se desfășeze de rezultatele dobândite pe terenul cultural. Drept aceea, fiecare om poate exercia în ori ce chip drepturile omenești. Ba chiar poate pretinde deadreptul fiecare suflare omenească, ca să i-se deschidă porțile tainice ale cărților și tuturor mijloacelor de civilizație. Dacă un muritor poate gusta fructele civilizației și se poate și folosi de ele spre binele său propriu, de ce să nu-i fie aceasta ertat oricărui?! Clasele culte, păturile spoite, gâlcolesc din desfășările, ce le oferă știința, poezia, presa și artele. Ba chiar să și disgustă de ele. Nu odată aruncă blazați cărțile la o parte, ca pe oare-cari obiecte plictisitoare, obositoare... Dacă materialul aruncat la o parte l-ar putea oferi într-un chip oarecare celor, cari încă nu l-au gustat, încă nu s'au desfășat de știință, cultură, civilizație, am deschide pe seama oamenilor rămași îndărăpt în ale culturii un izvor nesecat de desfășări recreatoare. Acesta e însă visul, melodia viitorului. Deși chiar și pregătirea, grăbierea împlinirii acestui vis încă e — problema timpului nostru.

Dar de astădată nu despre aceasta e vorba!

Întreagă țara își sfarmă capul, că în ce chip s'ar putea desmota problema de a răspândi cât mai multe drepturi pe seama poporului, așa, ca prin aceste drepturi — să se asigureze cărmuirea corectă deoparte, iar de altă parte și aceasta peste toate să păstreze necondiționat, nestirbit, caracterul național maghiar al patriei sfinte, în interesul drepturilor istorice și de rasă ale națiunii ungare?

Multe de toate s'au pretins dela învățătorii maghiari! Incepând dela îndatorirea de a culege lipitori, până la împletirea de corfe, toate s'au pus în căra lor. Și fapt e, că multe îndatori au și isprăvit ei, bieții. Dar nici când n'au stat în fața unei probleme atât de mărețe, atât de importante, atât de înălțătoare pentru învățători, atât de nobile, atât de mari, ca tocmai în momentul istoric de acum, în care se află patria scumpă. Vorba e adevărat, că soarta, viitorul patriei va atârna în mare parte dela a ști scrie și ceti. Scrieți și cetiți! A ajunge alfabet, — iată problema cea mare! Cu cât mai mulți Maghiari vor ști scris-cetitul, măiestria cea gigantică a timpului modern, cu atât mai sigur va fi maghiarismul în această patrie. Da, iubii colegi învățători! Dela scris-cetitul va depinde de ezi încolo firea, caracterul național maghiar al patriei milenare.

Să înțelegeți, că dacă Românii, Sașii, Croații, Slovaci, Sârbii și Nemții vor ști scrie și ceti într'un număr mai mare decât

FOIȘOĂRA.

Două expoziții săsești.

A.) Expoziția de vite din Cîsnădie.

Reuniunea agricolă locală din Cîsnădie (Heltauer Ortsverein) a aranjat cu ajutorul ministrului de agr. în 27 Sept. o expoziție de vite de prăsilă.

Fiind vorba de expoziție de vite, am mers și eu, condus de interesul de a cunoaște starea în care se află prăsirea vitelor la Sașii din Cîsnădie și jur și pentru a afla izvoare de unde eventual s'ar putea cumpăra și pentru Români vite de prăsilă, rasa Pinzgau curată.

Admiși au fost la expoziție toți proprietari din cercul preturei Cîsnădie, de fapt însă au luat parte numai proprietarii din Cîsnădie și din Bradu.

Des de dimineată au fost aduse vitele la locul expoziției, care a fost foarte bine aranjat și împărțit. Mi-a făcut surprindere faptul, că pe tăblițele dela capul vitelor s'a pus numai numele și etatea vitei, iar numele proprietarului nu s'a pus. Și mai surprinzător pentru mine a fost însă faptul, că în juriu am fost 3 străini cu totul și nimenea altul. Întrebând pe

un fruntaș sas, care e cauza procedurii lor, — mi-a răspuns, că au hotărât ei, ca în juriu să fie numai străini, cari nu cunosc nici pe proprietari și nici vitele, pentru a nu se putea zice, că ar fi fost preocupăți.

Intr'adevăr nu a fost lucru ușor a alege din toate vitele pe cele mai bune și frumoase, de oarece cu puține excepții toate au fost frumoase. Numărul vitelor espuse a fost: 12 tauri și 148 vaci, juninci și vițele, care număr luând în considerare starea proprietarilor, putea fi cu mult mai mare. Premii în bani s'au distribuit în total 300 cor., cum și 3 medallii de argint și 4 de bronz.

Am remarcat ceva, ce la noi la Români până acum încă nu s'a introdus, așa numitele expoziții colective, când un proprietar își espune toate vitele sale. Aceste expoziții sunt foarte instructive, de oarece vizitatorul își poate forma o idee mai bună despre starea vitelor singuratilor proprietari. S'au premiat și 3 colecțiuni.

La distribuirea premiilor proprietarul își aduce vita premiată înaintea comitetului organizator al expoziției, iar un espart ține o prelegere despre ea, înșirând toate calitățile ei bune, dar nu înțelăsă nici defectele. În felul acesta cultivatorii își pot câștiga mai ușor cunoștințele necesare despre felul cum trebuie să fie o vită bună de prăsilă. Tot așa se pro-

cede și la târgul de vite de prăsilă, care se ține în fiecare an în luna Martie în Sibiin, și la care pot lua parte ca exponenți toți proprietari din comitatul Sibiin, prin urmare și Românii.

E interesant, că vaca, care a fost premiată cu premiul întâiu, nu se trage direct dela vite Pinzgau, ci e un produs de încrucișare de a 5-a generație. Strămoșii ei au fost de rasa noastră română, ear ea a avut cel mai frumos și curat tip de Pinzgau! Faptul acesta dovedește în deajuns la ce rezultat să poate ajunge prin o prăsire rațională a vitelor.

În direcțiunea prăsirii vitelor, Sașii din Cîsnădie fac progrese foarte frumoase și în general se poate zice, că în părțile acestea, vitele Sașilor sunt superioare vitelor Românilor. La inițiativa și stăruința dlui Georg Meöch (absolvent al academiei de agronomie din Hohenheim) Sașii, proprietari de vite, s'au constituit în așa numita Reuniune pentru prăsirea vitelor Pinzgau (Pinzgauer Hornviehzuchtverein Heltau). La 15 April 1907 Reuniunea a introdus registrul genealogic (Herdstamm buch), în care se înscriu numai vite de rasă curată Pinzgau, se înscriu toate însușirile vitei, precum forma și mărimea corpului, culoarea și altele, data când vaca a luat vitel și taurul, să descrie vitelul fătut, care dacă se folosește pentru prăsilă, capătă o foaie separată. În 1 și 15 a fiecă-

rei luni se țin mulsori de probă, ear rezultatul se înscrie în registrul de muls. Cantitatea întreagă de lapte obținut într'un an se induce în registrul genealogic. În felul acesta se va putea ști, nu numai cât lapte a dat fiecare vacă într'un an, dar se va constata și aceea, că ce conținut de grăsime a avut laptele. Mergând înainte pe calea aceasta, Cîsnădienii vor ajunge cu timpul acolo, că o să aibă vite din celea mai perfecte.

Registrul genealogic s'ar putea introduce și la noi Români în unele locuri, unde locuitorii au vite mai multe și de rasă curată Pinzgau. A. Cosciuc.

Vorbe înțelepte.

O viață egoistă e un chin pentru noi, căci am trăi numai pentru iluziile noastre, pentru aceea ce nu există, și o astfel de viață nu poate fi fericită. E tocmai așa, ca și când ai îmbrăca și ai nutri o umbră. Numai o viață afară de noi înși-ne, o viață pusă în serviciul celorlalți, și nu în serviciul celor înrudiți cu noi, sau a persoanelor iubite de noi, — căci și aceea ar fi o viață pentru noi înșine, — ci în serviciul aceluia, pe cari nu-i iubim, și ce-i mai mult, a servi dușmanilor noștri: numai o astfel de viață poate fi fericită.

Leo Tolstoi.

maghiarii, pot să-i trântescă pe aceştia chiar şi la votare. Aceasta nu-i ceva peste putinţă!

Căci! şi aci se începe vorba, pe care de altcum învăţătorii maghiari prea bine o ştiu, — că ştiinţa scris-cetivului de altcum nici nu-i ştiinţă, ci o măiestrie foarte uşoară. Dacă naţionalităţile vor învăţa a fononiza, — ceea-ce pot face nu numai învăţătorii, ci ori care adjunct de notar, preot, ori care fecior, ba chiar şi fată mai isteată, — vor putea învăţa pe analfabeţii neamului lor scris-cetivul cât mai îngrabă, aşa, că pe când vom avea o lege electorală nouă, fiecare poate şti măiestria aceasta. Deoarece tot lucrul durează cel mult 3 (trei) luni de zile — zic cel mult — şi în acest timp fiecare şi-i poate asigura subiectul drepturilor cetăţeneşti.

Tochmai acum a străbătut chiar până la legislaţiune, la dieta ţării, al doilea curent mare, chestia învăţământului de bună-voe, liber, învăţarea liberă. Caracteristic pentru consfăţuirea ținută în acest obiect e, că şcoala liberă şi-a designat drept problemă de căpetenie însuşirea scris-cetivului.

Intr'adevăr! Punerea la cale a măiestriei de a învăţa de bună-voe, liber, a sosit tocmai în ora a 12-a. E vorba, că Maghiarul să ajungă la „iuss“ (drept) şi că fiecare Maghiar să ajungă cât mai de grabă la drept. Învăţătorii maghiari se pricep de minune, cum trebuie câştigat dreptul în restimpul cel mai scurt. Acesta e într'adevăr momentul istoric, când învăţătorii maghiari pot să se apuce cu trup şi suflet de intruparea unei instituţiuni culturale, cum e învăţământul liber, de bună-voe, nu din oarecare indemn mai de a doua mână, decât din îndemnul curat — de a răspândi drepturi pe seama poporului. A nesocoti acest moment ar fi o adevărată sinucidere proprie din partea învăţătorilor, căci acesta e primul cas în istoria de 1000 ani a Ungariei, când la un act de drept public, şi încă la cel mai însemnat act de drept al poporului, — totul atârână dela bărbăţii luminaţi, dela cărturari.

Pornească se deci învăţământul liber în toate satele şi oraşele maghiare! Acolo e şcoala, acolo e tabla neagră, tăbliţa şi creionul, cari costă numai câţiva fileri, acolo sunt tabelele de părete, abecedarele fabuloase de ieftine! Se apropie serile cele lungi de iarnă şi în loc de calabrias, tarokk şi billard — să învăţăm pe fiecare Maghiar măiestria scris-cetivului! Astfel vom porni lucrarea şcolărilor libere! Dacă bunii Maghiari vor înţelege despre ce-i vorba, vor răsplăti munca cinstită a învăţătorilor. Dar răsplata, după experienţa mea, depinde dela rezultat, dela sporul. Dacă în anul de faţă vor învăţa măiestria scris-cetivului chiar numai cei îndreptăţiţi la alegeri, în anul viitor vor alerga să înveţe femeile, junii ş. a. În Pées au învăţat în anul trecut numai 26 analfabeţi se scrie. Ceia!ştii au fost reţinuţi de o sfială falsă. Dar îndatăce a eşit la iveală, că şi femeii în vârstă de 54 ani au învăţat atât cât e de lipsă pentru a se ruga din cartea de rugăciuni şi că aceasta au învăţat-o în 5 (cinci) luni de zile în câte 3 (trei) ore pe săptămână, mulţi au suspinat, şi cred, că în anul de faţă vor arunca la o parte sfiala mincinoasă.

Poporul maghiar nici când nu va uita de învăţătorii sei, cari îl vor introduce prin forţele drepturilor sale. Prin aceasta învăţământul va dobândi o astfel de valoare, de care nici visa nu suntem în stare. După un astfel de an de succes şcoala liberă poate deveni altarul pentru începăturile (elementele) ştiinţei. Astfel învăţătorii vor ajunge la putere şi stimă. Să ajungă, căci vrednici s'au făcut de putere şi stimă, îndatăce au luminat poporul.)*

Astfel glăsuieşte colega Kóródy. Să aplicăm vorbele sale la noi, învăţătorii români şi la poporul sătean român, mai lipsit de carte şi de drepturi decât poporul maghiar. Glasul sincer — iubirea sa de neam şi patrie, străbătă inima şi mintea învăţătorilor şi cărturarilor nostri şi aprindă în ei iubirea de a lumina neamul românesc, pentru care cuvintele de mai sus se potrivesc de minune. Căci „Românul de nu învăţă, din lume e pierdut!“ Glasul ne sună în ora a 12-a.

Brad, Sf. Dimitrie 1908.

Irmos Ceteful.

*) În anul din urmă au apărut în „Néptani, tók Lapja“ articoli vrednici de a fi cetiţi. Totuşi puţini învăţători aflu între ai noştri, cari să-i cetească. Deşi foia aceasta o primeşte fiecare şcoală gratuit, îndatăce adresează la redacţia ei o rugare subscrisă de primăria comunală şi inspectorul reg. de şcoale şi scrie numele comunei în care se află şcoala. A sosit timpul, să cetim şi să adunăm de pretutindenea ce-i bun şi folositor.

Rolul României în Orient.

(Urmare.)

România, graţie escelentei sale armate, se poate bucura neturburată de pace. Regele Carol a fost totdeauna un soldat, şi opera sa pentru armată a dovedit nu numai dragostea sa pentru dânsa, dar şi abilitatea sa de militar. Graţie acestei opere, tinăra Românie a putut în 1877 să scape Rusia, câştigându-şi independenţa şi astăzi cu un sfert de milion de oameni pe picior de războiu şi 86.000 oameni în timp de pace, Românii sunt gata să ia o parte hotărâtoare în istoria Europei, dacă ţara şi regele ei ar cere aceasta. Moralul trupelor este atât de bun, încât atrage totdeauna admiraţiunea ataşailor militari streini, iar armamentul ei, şi în special artileria, este la fel cu al celorlalte ţări înaintate.

România este şi un stat maritim, având o însemnată linie de coastă pe Marea Neagră, pentru apărarea căreia are şi o mică flotă de vase de războiu, cruciştoare şi torpiloare.

Dunărea este pentru România o cale de apă de mare importanţă comercială, formând şi frontiera ţării despre Rusia, Ungaria, Bulgaria şi Serbia.

Acest mare fluviu european este supus unui control internaţional. În afară de gurile Dunărei, cari se află sub controlul unei comisii internaţionale, marile au fost controlate, fie de puteri individuale, fie neglijate cu totul. Prin crearea unei flote speciale fluviale pe Dunăre, România a dat cea mai bună asigurare, că-şi asumă cu seriozitate datoria de supraveghere a Dunărei de jos, adică a părţii care e cuprinsă între cea de sub jurisdicţiunea comisiei internaţionale şi Ungaria. Sistemul de regularizare a Dunărei de jos are o importanţă internaţională, care nu poate fi trecută cu vederea, căci poate aduce ideea unei Dunăre libere internaţionale.

Stăpânirea gurilor Dunării a ajutat pe România să ajungă la poziţiunea actuală în concertul naţiunilor şi a fost o puternică impulsie pentru progresul ţării în general.

Un om de stat a zis: „Dacă marile puteri ne-au lăsat stăpâni ai soartei noastre, cel puţin ele au ochii aţintiţi asupra conduitei noastre viitoare, de oarece mari interese europene depind de destinaţia României: este evident, că aceste mari interese nu le-ar permite nici de cum să încredinţeze gurile Dunării unei naţiuni desorganizate, ori slăbite, şi care nu ar putea se fie puternicul sprijin pentru creaţiunea căruia puterile au cheltuit sângele şi aurul lor.“

România a contribuit în mod puternic la marea operă a comisiei dunărene. „Mai ales, a zis dl. Al. Sturdza, ţările scăldate de acest mare fluviu profită mai mult din îmbunătăţirile îndeplinite prin marile lucrări făcute la gurile Dunării; de aci interesul statornic şi mereu sporind pe care îl arată guvernul român pentru această mare operă.“

Flotila românească de pe Dunăre este în stare să menţină o supraveghere efectivă şi suficientă a întregii Dunări de jos şi chiar în cazul prea puţin probabil al dizolvării comisiei europene, România ar putea ea singură să se însărcineze a-i îndeplini funcţiunile.

Cu ocaziunea botezului flotei la Galaţi Regele Carol I a zis cu drept cuvânt: „Lupta pentru neastărnarea noastră, făcându-ne stăpân pe gurile Dunării, a dat o existenţă serioasă flotei noastre. De aci datoria noastră de a mări şi de a întări forţele noastre navale, pentru a ne pune în stare de a îndeplini pe acest mare fluviu înalta misiune care ne-a fost încredinţată.“

Pe lângă importanţa internaţională, flota română a Dunării este o forţă defensivă pentru ţară. Nici o putere europeană nu posedă o aşa de puternică flotă fluvială, şi această forţă ar fi de o mare importanţă în caz de războiu.

M. Kogălniceanu, când era ministru de externe, în 1875, a zis:

„Trimiterea unei flote în apele Dunării şi în partea fluvială dintre Serbia şi România, ar putea să exerceze o mare influenţă asupra determinării drepturilor şi obligaţiunilor României ca ţară neutră, de oarece s'ar putea întâmpla, ca din cauze neprevăzute, neutralitatea sa să devie cu neputinţă.“

Însă forţele militare şi navale nu sunt suficiente ele singure să facă o naţiune puternică şi să-i dea un loc convenabil în afacerile internaţionale.

Astăzi stabilitatea financiară este tot atât de indispensabilă ca şi cartuşese în timp de războiu. România este în mod foarte fericit favorizată în resurse financiare şi poziţiunea sa este solid stabilită.

Veniturile statului, cari în 1875 atingeau 100 milioane de fr. trec azi de 400 milioane.

În timpul ultimilor 6 ani financieri au fost excedente succesive, variând între 20 şi 50 de milioane, şi cari au fost întrebuinţate la plata diferitelor lucrări publice pe cale de construcţiune.

Comerciu exterior al României este foarte prosper şi, în cursul anilor în cari recolta este normală, exportările trec cu mult peste importăriuni.

Astfel în 1906 comerţiul total se ridică la cifra de 912.293.750 fr. din cari numai exportăriunile se cifrau la 491.360.100 fr.

Datoria naţională a României atinge suma de 1.400.000.000 fr. adică corăspunde la 200 fr. pe cap de locuitor. Cea mai mare parte a acestei sume a fost întrebuinţată pentru construcţiunea căilor ferate, cari au costat aproape 800.000.000 fr. Căile ferate ale statului produc un beneficiu net de mai mult de 31 milioane de fr. şi acest venit sporeşte în fiecare an. Restul datoriei provine din construcţiuni de drumuri, de căi, de străzi, de porturi, de lucrări publice diferite, de fortificaţiuni şi din alte întreprinderi naţionale.

De şi România nu a avut nici odată să ofere garanţii speciale, datoria naţională este pe deplin asigurată, nu numai prin starea înfloritoare a finanţelor române, dar şi prin proprietăţile statului, căile ferate, vaste păduri, bogate terenuri petrolifere, pescăriile inepuizabile şi abundenţele, mine de sare, etc.

Sursa principală a bogăţiei ţării era altă dată agricultura. România continuă şi azi ca în trecut a fi una dintre principalele ţări exportatoare de cereale. Se poate pune temeiul pe bogăţia unei ţări, care se bazează mai ales pe agricultura şi pe dezvoltarea resurselor sale petrolifere.

Terenurile petrolifere româneşti se găsesc într-o regiune a Carpaţilor şi sunt aşa de bogate, încât produc 4 miliarde de tone de petrol brut pe an, ceea-ce în prezintă pentru aceste terenuri o valoare de 50 de miliarde de franci.

În marina engleză se începe a se substitui petrolul cărbunului ca combustibil şi e de notat, că portul Constanţa este situat în apropierea mai multor importante staţiuni engleze de cărbuni.

(Va urma.)

America şi preoţii români.

Indiana Harbor Ind. 26 Octomvrie n.

Nu este mic numărul, celor cari cu durere faţă de neamul românesc să miră, cum de preoţii români, trimişi în America, au ajuns în relaţii atât de încordate, batjocorindu-se unul pe altul, ba ce e mai mult, hulindu-şi religia, biserica şi ritul, ca duşmanii cei mai înverşunaţi. Aceşti oameni, cari sunt trimişi, ca cu duhul blândetelor, răzimaţi pe învăţăturile date omeniei de Mântuitorul Isus Cristos, să propage iubirea creştinească, iubirea de aproapei, desăvârşită, pacea şi bună înţelegerea, în loc se facă aceasta, precum le dătează chemarea şi scopul pentru care sunt trimişi, tocmai contrariul îl săvârşesc. Samănă vrabie, ură şi hula, acele burueni rele, a-le căror roadă spinoasă este desbinarea, îndușmânirea, dispreţul, tot atâtea păcate, cari numai întărire nu dau neamului, precum s'ar dori.

Dacă să discută, cum de preoţii români sunt îndușmăniţi în America, cred că spre lămurirea lucrului trebuie să se discute şi faptul, care dintre ei sunt aceia, cari dau ansă la aceasta?

Mă aflu de cinci luni ca preot ort. român trimis de P. V. Consistor Arhidiecezan din Sibiu în America.

În acest timp, cu toată încrederea pot zice, că din partea preoţilor ort. nimic nu s'a scris în contra bisericii greco-cat. şi a preoţilor ei. Pe când în foaia părintelui Dr. Lucaşiu „Catholicul American“ în fiecare număr, accentuez şi repet, în fiecare număr, apare câte un articol, foarte veninos, în care s'au batjocureşte religia şi biserica ort. într'un mod ne mai pomenit.

Pentruca onort. public să se convingă despre cele zise de mine, rog On. Redacţiune să dea loc articolului părintelui Dr. Lucaşiu, scris în Nr. 7 al foaiei „Catholicul American“, pentruca publicul să judece, dacă pe lângă astfel de batjocuri, mai putea sta cineva nepăsător!? Articolul e următorul:

Una-sfântă.

„În numerii trecuţi ai foii noastre am văzut cum bunul Mântuitor a lăsat, ca să fie numai o singură biserică, şi cum de cap al acestei biserici a pus pe sfântul Petru şi pe următorii lui.

Biserica lui Cristos este una, cum unul este D-zeu cel sfânt, unul este adevărul care este vecinic şi nu să poate strămuta ori ce ar vrea să facă oamenii.

Biserica lui Cristos este sfântă. Sfântă pentrucă sfântă a fost cine i-a pus temelie, fiind el D-zeu, însuşi sfîntenia. Este sfântă pentrucă sfînte sunt învăţăturile ei; este sfântă pentrucă sfînte sunt tainele ei; este sfântă pentrucă pe toţi ne doreşte să fim sfinţi; este sfântă pentrucă întotdeauna sunt oameni sfinţi cari aparţin la aceasta sfântă biserică. Biserica noastră catolică şi azi îşi are apostolii săi, şi azi îşi are martirii săi, şi azi vedem des urmate sfaturile sfînte date de bunul mântuitor şi vedem cu sutele, cu miile, bărbaţi şi mueri, cari să jertfesc pentru binele despropagării şi mărirea lui D-zeu.

Apropoae fiecare an în Roma să vesteşte lumii că Dumnezeu sfântul prin minuni a adevărit că cutare sau cutare este în ceata sfinţilor. D-zeu la rugăciunea păcătoşilor nu face minuni, şi dacă cineva face minuni, este serm că este sfânt. În biserica noastră catolică tot anul sunt minuni, care de care mai mari, cari dau adevărîntă despre aceea, că biserica catolică este sfântă şi că credinţa propovăduită încă este adevărată.

Biserica care are învăţători, cari nu sunt sfînte, nu este biserica lui Cristos.

Biserica neunită are învăţători, cari nu sunt sfînte, deci nu este biserica lui Cristos.

Biserica neunită zice, că una din cele mai mari taine, adică sfînta căsătorie, să poate desface, şi că omul, trăindu-i soţul, poate ori când şi ori de câte ori vrea să se cunună. Eac-o învăţătură care numai sfântă nu este. O altă învăţătură este, că Maica sfântă a fost zemisliată în păcat. Adecă că Maica sfântă a fost supusă oarecândva puterii necuratului. Numai să gîndeşti aşa ceva este păcat, dar apoi a zice. Este o sudalmă cumplită! Maica noastră cea sfântă, Maica dulce a bunului Mântuitor, nu a fost nici când păcătoasă. Ea a fost strălucitoare ca soarele, frumoasă ca luna şi în ea nici urma păcatului nu a fost. Sfînta scriptură ne spune apriat în asemănări frumoase că maica sfântă nici odată nu a fost supusă păcatului. Şi dacă nu ar fi aşa, cum o am putea numi mai curată ca îngerii a căror regină este? Cum am pute-a noi numi mai onorată decât cheruvimii, şi mai mărită decât serafimii?

Eac-o deci învăţăturile bisericii neunită cari nu sunt sfînte, deci biserica aceasta nu este biserica lui Cristos.

De aici urmează, că aceia cari suntem în biserica catolică trebuie să păstrăm cu sfîntenie învăţăturile sfînte, ear acei cari nu sunt în sinul acestei biserici, datorîntă sfîntă au de a să reîntoarce la sinul bisericii adevărate. Aceea, că cineva s'a născut din părinţi neuniţi nu este destul ca să rămână neunit. Acela care s'a născut din părinţi păgâni, să nu se boteze? Care s'a născut din părinţi cari nu ştiu scrie, să nu înveţe a scrie? Toţi ne am născut fără carte, fără învăţătură, să rămânem tot aşa? Ca copii am crezut unele, cari ca oameni mari nu le mai credem. Aşa văzând învăţăturile greşite ale bisericii neunită datorîntă avem să ne ferim de ele, ear cine nu este în sinul bisericii adevărate, să se reîntoarcă, spunând apriat că el vrea să fie următor al legii celei adevărate a lui Cristos. Nici eu m'am născut greco-catolic, dar azi sunt greco-catolic şi acela vreau să mor, căci numai în aceste învăţători sfînte văd, că să pot mântui sufletele şi neamurile.“

Iată On. Public, cum scrie părintele Lucaşiu. În sensul acestui articol în fie care număr apare apoi câte unul.

Prin aceasta nu voesc absolut a ataca pe părintele Lucaşiu. Voesc numai se mă plîng oamenilor drepti în contra astor fel de scrieri şi batjocuri scrise din partea unui frate, despre o biserică soră, cu acelaş rit şi de aceeaşi limbă. Voesc numai să rog pe părintele Lucaşiu, se facă cumva, ca astfel de scrieri să nu mai aibă loc în foaia d-sale, căci atunci mai mare folos va aduce neamului, decât dacă continuă cu atacurile sale.

Voesc apoi cu regret a arăta, că scrisul d-sale nu coincide nici pe departe cu vorbirile ce le rosteşte către popor şi înadunările ce se țin pe aici. Voesc în urmă a cere o îndrumare dela P. V. Consistor, ce poziţie se luăm preoţii ort. faţă de astfel de batjocuri şi adevărate blasfemii la adresa bisericii noastre, pentruca nu mai târziu să se zică, că noi suntem aţătorii.

Ne mirăm cu toţii, ce o fi având părintele Lucaşiu tocmai aşa mult cu biserica ort.? Între câte religii şi biserici sunt pe rotogolul pământului, religia şi biserica ort. este cea mai rea şi mai necreştinească, încât îi este duşman aşa de mare?

Regret, că o mână şi o inimă românească poate scrie aşa ceva, contra fraţilor săi.

S. Mihăilău
prot. ort.

NOUȚĂȚI.

Conferința preoțiască din Zarand și-a ținut ședința sa Marți în 21 Octombrie v. în comuna Ceba. S'au desbătut multe chestiuni, a căror desbateră a fost reclamată de lipsele practice ale vieții. Cei chemați nu vor întrelăsa a informa publicul doritor despre rezultatele ei. Au fost de față un număr respectabil de preoți. Fiecare a fost vesel, și s'a putut duce la conferință la Ceba, și rău le-a părut numai celor, cari au fost reținuți prin boală etc. După terminarea conferinței s'a sfințit casa preotului local și s'a botezat o fetiță a lui, apoi preoțimea s'a fotografiat în corpore cu protopresbiterul și au luat masă comună în locuința nou zidită și sfințită. În decursul mesei s'au ținut toate însușeștoare, pentru idealul părinților zaranden'. Preoții toți în număr de vre-o 50 și un învățător harnic din Ceba, apoi un vrednic comerciant din Baia de Criș, dinpreună cu soția, s'au înscris membri fondatori ai gimnaziului public român gr.-or. din Brad cu câte 20 cor. Astfel preoțimea zarandeană a dat de nou semn de viață, dovadă, că a păstrat duhul fericiților săi înaintași dela 1861, cari prin jertfa lor fără prihană închinată pe altarul cultului neamului și-au ridicat cruce vecinică în sinul neamului lor. Fapta lor vrednică de urmat e cea mai eclatantă dovadă, că preoțimea zarandeană înțelege suflarea vremii: *Românul de nu învață, din lume e perdut.*

O faptă deamnă de imitat. Aflăm din izvor competent, că domnul *Ioan Theodorovici*, maior ces. și reg. în pensie din Timișoara, a donat „Alumneului gr.-or. din Timișoara” o casă în Timișoara-Fabric, în valoare de 7000 cor. Fiind Alumneul acesta una dintre instituțiile noastre cele mai de lipsă, donatorul marinos a aflat cea mai potrivită cale pentru manifestarea sentimentelor sale nobile față de neam. Ii dorim deci încă multe zile îndelungate și mulți imitatori la aceasta faptă nobilă și laudabilă. Actul de donațiune s'a transpus deja spre aprobare Veneratului Consistor din Arad, prin avocatul din Timișoara *Dr. Aurel Cosma.*

Adunare mare poporală se ține Duminică în Arad, în chestia proiectului de lege despre reformele electorale. Vor lua parte alegători și cetățeni români de pe întregul teritor al comitatului Arad, și vor participa și deputații naționaliști din dieta țării.

Conferențele dlui Xenopol. Dl A. Xenopol, profesor universitar în Iași, va ținea la Paris opt conferențe în cursul lunii Noemvrie, având următoarele subiecte: 1. Raza latină a Românilor. 2. Originea poporului român. 3. Rolul Românilor în apărarea civilizației occidentale. 4. Influența intelectuală franceză asupra Românilor. 5. Influența politică franceză asupra Românilor din principatele Moldova și Valahia. 6. Istoria Românilor din Austro-Ungaria. 7. Starea materială și economică a poporului român. 8. Starea socială și intelectuală a Românilor.

Promovare. Ni se scriu următoarele: În Sâmbăta trecută a fost promovată la universitatea din Budapesta întru doctor de medicină, domnișoara *Izabela Bontio-vici* ficia directorului școlar Augustin Bontilovici din Uzdin în Banat.

Hymen. *Iulia Ianoviciu* și *Dimitrie Lupea*, cand. de preot anunță celebrarea cununiei lor, care va avea loc Duminică, în 22 Noemvrie st. n. a. c., la orele 3 p. m., în biserica gr. or. din Jena.

— *Mărioara Giurca* și *Nicolae Suma* anunță serbarea cununiei lor, care se va celebra Duminică, în 22 Noemvrie st. n. 1908, în biserica gr.-or. din Colun la 2 ore p. m.

Ucișagă achitat. Un cărcimar din Alba-regală și-a împușcat muera în luna trecută, din motivul, că s'a convins că nu-i este credincioasă. A fost arestat pentru crima omorului săvârșit cu premeditare, dar la pertractarea finală, ținută zilele trecute, curtea cu jurați l-a declarat nevinovat și tribunalul l-a achitat și i-a pus în libertate.

Un memorandum. Din Constantinopol vine știrea, că patriarhatul ecumenic de acolo, în conțelegere cu patriarhatul din Ierusalim, va înainta conferinței marilor puteri europene, dacă se va întruni, un memorandum în chestia averilor mănăstirești din România, asupra cărora patriarhatul tot mai crede că are drept de proprietate.

Baronul Korányi. Celebrul profesor dela facultatea de medicină din Budapesta, *Korányi Frigyes*, acum în retragere, a fost ridicat din partea Maiestății Sale la rangul de baron. Noul baron e acum de 80 de ani, și e membru pe viață al casei magnaților.

Universitate italiană în Austria. Studenții italieni din Austria au ținut un mare congres la Viena, spre a discuta chestia înființării unei universități italiene în Austria. Cu această ocaziune ei au votat următoarea rezoluție: „Comitetul studenților italieni va începe o agitație intensivă spre a putea să se aducă la îndeplinire înființarea unei universități italiene în Triest. Promisiunea guvernului, că va înființa o facultate de drept italiană la Viena, nu s'a realizat. De altfel noi nici nu vom accepta. Și nu vom conțeni lupta, până când cererea noastră nu va fi îndeplinită”.

Balonul lui Zeppelin. Zilele trecute Zeppelin a făcut o nouă încercare prin aer cu balonul său. Succesul a fost splendid. Balonul a stat în aer, la o înălțime de 150—200 metri, șase ore întregi. În balon se afla și moștenitorul de tron al Germaniei. Balonul a manevrat în vecinătatea gării, în care avea să între trenul cu împăratul Wilhelm. Moștenitorul de tron a salutată din balon pe împăratul, care a răspuns salutarilor. Împăratul a mers apoi la castel, iar balonul a făcut ocolul în jurul castelului, luându-și apoi drumul spre Marzell, unde s'a scoborât cu bine.

Giroscopul. Încercările făcute cu giroscopul, un fel de sfârlează mare, pentru a da vapoarelor orisontalitatea, au reușit pe deplin. S'a aflat deci mijlocul, de a face să nu se mai clatine vasele pe apă și prin urmare, să nu se mai ivească boala de mare, atât de neplăcută, mai ales celor ce fac călătorii de plăcere pe apă. Cu ajutorul giroscopului vaporul stă pe apă de tot liniștit, cel mult dacă face unghiuri dela 1 până la 2 grade. Mai înainte făcea însă unghiuri de 15 grade. Se crede, că în curând toate vapoarele vor fi provăzute cu giroscop.

Supărarea moșneagului. Un țăran din jurul Măcăului s'a însurat a doua, ori a treiaoră, în etatea înaintată de 78 de ani. Pentru fapta aceasta familia l-a luat la ceartă, iar oamenii din sat în batjocură, ceea ce l-a supărat atât de mult pe moșneagul, încât în amărăciunea sa s'a spânzurat. L-au aflat mort în pod.

Roosevelt — gazetar. Dnul Teodor Roosevelt, prezidentul de acum al Statelor-Unite americane, intră imediat după predarea oficiului în grija noului său urmaș, ca colaborator și coeditor la o revistă literară americană, care îi plătește ca salar fix o sutădouăzeci de mii de mărci la an. O altă revistă i-a oferit douăzeci de mii de mărci la an, dar Roosevelt n'a primit ofertul. Prezidentul Roosevelt și-a rezervat dreptul să-și spună părerile în revistă totdeauna în plină libertate.

Coroane eterne. La fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor, întemeiat de „Reuniunea sodalilor rom. din Sibiu”, s'au făcut în amintirea răposatului maestru cismar Nic. Domnariu următoarele daruri: Vic. Tordășianu prezident, G. Poponea v.-pres., I. Părău, maestru croitor, N. Nedelcu, cooperitor de case, Er. Păurec, fabricant, fie care câte 1 cor.; frații Mihăițan, atelier de pantofărie, Pav. Jurca, croitor, câte 60 bani; Petru Bota, croitor, 40 bani; Mih. Sinu, croitor și Ioan Bologa, maestru pantofar, câte 20 bani, deci în total 7 cor.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu” în serviciul seracilor. Duminică, în 15 Noemvrie n. c. își ține „Reuniunea pentru ajutorarea la Crăciun a copiilor săraci încă neobligați la școală și fără deosebire de confesiune”, obiceiul concert de binefacere. Intre societățile cooperatoare la acest concert e și corul Reuniunii sodalilor noștri cu 2 cântece pentru cor mixt și anume: „Morarul” de Kiriac și „Ce vii badeo” de A. Bena. Concertul se ține în sala mare dela „Gesellschaftshaus”.

Petrecere în Valchid. Corul din Valchid invită la concertul împreună cu teatru și declamări, ce să va ținea Duminică la 22 Noemvrie st. n. 1908 sub conducerea Dlui Ales. I. Sighișoreanu inv. Venitul curat e destinat pentru zidirea din nou a școlii românești din loc. Începutul la 7 oare sara. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Societatea muzicală „Hora” din Craiova dă astăzi, Vineri, în 31 Octombrie v. a 41 audițiune muzicală cu program variat. Intre cântări e și poesia „La noi în Ardeal” de poetul Oct. Goga, aranjată pentru cor mixt.

Norocul consequent. Înzadar numim norocul neprețuit. În multe cercuri e tocmă contrarului. Adeseori se așează norocul în câte un loc cu o credință de necrezut și rămâne nemișcat acolo. Un exemplu bun e cassa de bancă Goedicke din Budapesta, care ca colectură principală a loteriei de clasă cong. reg. prior. a devenit proverbială. La multe milioane se urcă sumele cari le plătește cassa de bancă Goedicke clienților ei, chiar și în loteria trecută a plătit spre norocul neașteptat al multor familii mai nenumerate câștiguri mari, acest noroc unic al cassei de bancă Goedicke (IV. Kosuth Lajos u. II.) mai departe rezolvirea repede a afacerilor — espică desfăcerea colosală de losuri și iubirea de care se bucură cassa de bancă Goedicke.

ECONOMIE.

Pentru cultivatorii de vii.

Aducem la cunoștință publică, că la pepinierele viticole (de viță de viie) ale statului se află de vânzare viță americană altoită, viță europeană și americană nealtoită, cu și fără rădăcini, pe lângă următoarele condițiuni:

Prețurile:

I. Viță americană:

Calitatea I., fără rădăcini, 12 cor. 1000 bucăți. Calitatea II., fără rădăcină, 6 cor. 1000 bucăți. Calitatea I., cu rădăcină, 24 cor. 1000 bucăți. Calitatea II., cu rădăcină, 12 cor. 1000 bucăți.

II. Viță europeană:

a) Soiuri de vin:

Calitatea I., fără rădăcină, 6 coroane 1000 bucăți. Calitatea II. fără rădăcină, 3 cor. 1000 bucăți. Calitatea I. cu rădăcină, 12 cor. 1000 bucăți. Calitatea II. cu rădăcină, 6 cor. 1000 bucăți.

b) Soiuri de masă:

Calitatea I. fără rădăcină, 10 coroane 1000 bucăți. Calitatea II. fără rădăcină, 5 cor. 1000 bucăți. Calitatea I. cu rădăcină, 20 cor. 1000 bucăți. Calitatea II. cu rădăcină, 10 cor. 1000 bucăți.

c) Colecția de soiuri europene:

Calitatea I. fără rădăcină, 30 cor. 1000 bucăți. Calitatea II. fără rădăcină, 15 cor. 1000 bucăți.

III. Viță altoită:

Viță altoită în lemn și cu rădăcină 1000 bucăți 200 cor. Viță altoită în verde, fără rădăcină, 1000 bucăți 100 cor.

În prețurile acestea se cuprind și cheltuielile de pachetat și transportul până la gara cea mai apropiată. Transportul pe tren îl privește pe cumpărător.

Prețul vițelor să încassează prin ramburs (cu recepere). Prețul vițelor luate în primire de dreptul dela pepiniera statului, să plătește acolo (la cassa).

Aceia cari voesc să-și procure vițe trebuie să înainteze rugăre până în 20 Noemvrie st. n. la inspectorul cercual de viticultură (kerületi szőlészeti és borászati felügyelő) respective la direcțiunea școlii de vierit, în a căror district (cerc) aparține locul de vie pe care voesc să-l planteze.

În rugare trebuie să se pună exact numele cumpărătorului, locul de destinație (numele gării), după aceea numele soiului de viță, cantitatea, adică din fiecare soi câta, locul care e de plantat și cum să se facă transportul.

Vițe pot primi numai aceia, cari doresc să planteze via pe deal și în via lor proprie.

Nu primesc vițe din pepinierele statului, cari fac comerț cu viță.

Ofertele de cumpărare se pot face numai pe numele proprietarului, care voeste se cultive viță.

Un proprietar poate căpăta (dacă să ajunge) din viță fără rădăcină până la 20.000, cu rădăcină 10.000 și altoită până la 8000 bucăți.

Fiecare cumpărător să încunoștiințeze prin inspectorul viticol întrucât i-se poate satisface rugării.

Vițele se trimit după dorința cumpărătorului toamna sau primăvara. Dacă în rugare nu e pus când să se trimită vițele, acele să trimit numai primăvara. Odată cu trimiterea vițelor se avisează cumpărătorii în scris despre furnizarea lor. La scrisoare se aclede un plic cu adresa pepinierii și un formular în care sunt a se face obiecțiunile cel mult în 3 zile după primirea vițelor. Reclamațiuni mai târziu făcute nu se iau în considerare.

Calitatea bună a vițelor este garantată, de altfel în vânzare se pune numai viță care corespunde prescrișelor legii.

Atragem atențiunea economilor noștri asupra acestui favor.

Sibiu, 5 Nov. n. 1908.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pantaleon Lucuța
prezident.

Vic. Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

„Cronici politice”, de *Aurel Ciato*. Fascicoul prim, Blaj. Tipografia seminarului teol. gr. cat. Prețul 30 fileri. Vor apare cam 10 fascicule. Se pot comanda dela autorul, în Blaj.

„Cuvântări ocazionale și funebre”, de pr. D. *Voniga*. Tomul I., 16 coale tip. 8° mare. Tipografia nouă, Orăștie. Prețul 4 cor. plus porto. Acestea cuvântări compuse pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului conțin o mulțime de învățături, sfaturi, mustrări și îndemnări morale, toate potrivite împrejurărilor, ocaziunilor și gradului de pricepere al ascultătorilor. Folosul practic ce aduce publicarea astorfel de cuvântări literaturii noastre bisericești nu se poate accentua îndeajuns. Ocaziunile și evenimentele extraordinare ce obvin în viața creștinului sunt cele mai binevenite și mai potrivite momente pentru a putea influența cu succes asupra minții și asupra inimii împetrite a ascultătorilor, spre a-i întoarce dela păcat la mântuire. Cuvântările pr. D. *Voniga* întrunind laudabile calități materiale și formale, fiind scrise într-o limbă clară și plăcută, opul se recomandă pe sine în atențiunea onoratei preoțimi. Il recomandăm cu căldură. Se poate procura la autor în *Gyirok* (Temes-m.)

Convocare.

În urma însărcinării primite dela onoratul comitet central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” sub Nr. 517/1908 convoc adunarea extraordinară a despărțământului XXIX. Mediaș, pu ziua de 22 Noemvrie 1918 n. d. a. la 2 ore în localul Nr. I a hotelului „Schützen”, la care adunare invit pe toți membrii actuali ai despărțământului, întreaga inteligență română din Mediaș și cerc, precum și pe fiecare iubitor de literatură și cultura poporul român.

Program:

1. Cuvânt de deschidere.
2. Constituirea biroului, și eventual
3. Alegerea directorului, a notariului, a cassariului și a membrilor comitetului pentru despărțământ.
4. Constatarea numerului și a listei membrilor actuali și a celor, cari se înscriu.

5. Cuvânt de încheiere.

Mediaș, 12 Noemvrie 1908.

Dr. Dionisie Roman
advocat.

Teatru german.

Sâmbătă: *Die Liebe wacht*, comedie franceză.

Apucă-te de spălat
Ca copilul de jucat
Vei spăla cu ușurie
Rufe de murdărie
Săpun „Schicht” de vei întrebuința
Mult năcaz îți vei cruța!

Puterea minunată și intensivă de curățit a

Săpunului Hirsch a lui Schicht

provine din felul unic de fabricare și din alegerea precaută a materialului!

Săpunul Hirsch a lui Schicht

crută mână, rufe! Te crută de osteneală și năcaz, crută și sănătatea! Crută bani, timp și lucru. 30.000 cor. garanție de curățenie.

(155) 8—8

Cătră mame!

Laptele din orașe este, cu toate că e scump și sub controla autorităților, numai arareori fără bacterii, adese falsificat și înainte de toate nu e destul de proporțional pentru copiii de vârstă mică. Ce să faci deci o mamă care din oareșicare împrejurare nu e în stare să-și alăpteze copilul? Ea să se intereseze atunci de o hrană de lapte care să conțină toate substanțele necesare. Aceste pretențiuni le poate împlini numai

făina lactată Nestlé

probată cu succes prin 50 de ani, de-oarece e fără baccile, conține lapte de alpi cu groș-cior, așa că la prepararea hranei nu e de lipsă decât apă. O cutie care ajunge cel puțin pentru 25 ori la masă, costă cor. 1.80.

(160) 1—1 Dr. A. S.

Nr. 990/908.

[329] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa primă Vama-Buzăului, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele din parohie.

Doritorii de a ocupa acest post au să și înainteze cererile provăzute cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiterial în Brețcu (Bereczk) și cu prealabila încunoștiințare a acestuia, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a cânta, cu-vânta ori a servi în biserică.

Brețcu, 25 Octomvrie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al tractului Treiscănelor, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Constantin Demian
protopresb.

Sz. 1720/1908.

[330] 1—3

Faeladási hirdetmény.

Felsőpián község (Szebenvármegye) eladja 1908 évi december 18-án d. u. 1 orakor Felsőpián község irodájában nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek következő búkkfamennyiséget.

1. A „Magura” nevű havasi erdejének (D. ü. oszt.) 1887 K holdján található mintegy 37869 m³ re becsült és

2. A „Dealul lungu” nevű havasi erdejének (D. ü. oszt.) 3531 K holdján található mintegy 55920 m³ re becsült búkkfát tövön az erdőben.

Kikiáltási ár az egész fatömegre nézve 93789 korona. — Fánatpénz a becsárnak 10% ka.

A bánatpénzzel és bélyeggel elátott zárt írásbeli ajánlatok szóbeli árverés megkezdéséig elfogadhatók.

Elkésve beadott vagy szabálytalanul kiállított ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Utóajánlatok nem fogadhatók el. Becsáron alul a fa nem adatik el.

Az árverési feltételek és becslési jegyzék a szászsebesi jár. főszolgabíró és m. k. jár. erdőgondnokság irodájában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Szászsebes, 1908 november 9-én.

A j. főszolgabíró:

Haner.

Nr. 586.

[322] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al treilea de învățător din Pianul-de-Jos se publică concurs cu termen până la 15 Noemvrie a. c.

Emolumentele sunt:

Salar 600 cor., relut de cuartir 50 cor. și pentru grădina un stânjin de lemne de foc. Emolumentele se vor întregi la minimul satorit în art. de lege XXVII. din 1907 prin ajutor dela stat.

Cuincuenaliile se compută numai dela instituirea definitivă în această comună.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial și înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, fiind învățătorul ales dator a ținea Dăminea și sârbătorearea strănă și a cânta cu copiii în biserică.

Sebeș, 20 Octomvrie 1908.

Oficiul protopresbiterial al Sebeșului în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 733/908.

[319] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa I. Tresnea, protopresbiteratul Ungurașului, se descrie concurs din nou, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh au a-și aștearnă rugărilor de concurs, instruite conform normelor din vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial, în termenul sus indicat, și înainte de alegere cu prealabila încunoștiințare a acestuia a se prezenta la biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Fizeș-Sânpetru, 17/30 Oct. 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 12,206 Epitr.

(327) 3—3

Concurs.

La școala economică, înființată de Consistorul arhidiecezan, lângă seminarul pedagogic-teologic din Sibiu, pentru câștigarea și completarea cunoștințelor practice în economia de câmp, viticultură, lăptărit, legumărit, pomărit, stupărit, din partea elevilor seminariali se primesc pentru anul școlar 1908/9, 6 (șase) tineri de religiuinea gr. orientală ca elevi, pe lângă următoarele condițiuni:

a) Concursa la această școală pot tineri trecuți de 15 ani, cari au absolvat cel puțin școalele elementare cu purtare morală bună, truște bine dezvoltate, ceea ce vor dovedi cu atestat medical.

b) Elevii primesc în internat instrucțiune, cuartir, vipt gratuit, și haine de pat.

c) Cei primiți sunt îndatorați să aducă cu sine două rânduri de haine și albiturile necesare.

d) Cursul acesta de economie este 1 an și se începe cu 1 Decemvrie st. n.

e) Ceice doresc a fi primiți să-și aștearnă rugărilor lor la Consistorul arhidiecezan, provăzute cu carte de botze, atestat școlar, atestat de moralitate, dela primăria comunală, vidimat de oficiul parohial, și atestat medical.

Rugărilor sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan până la 20 Noemvrie st. n. 1908.

Sibiu, 25 Octomvrie 1908.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 580.

[317] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a din Lancram, devenită vacante în urma repausării parohului Isidor Blega, în urma ordinului consistorial dto 24 Septemvrie a. c. Nr. 10826 B. se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român”.

Emolumentele sunt cele fasonate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial și a se prezenta până inclusive o săptămână înainte de alegere în parohie spre a servi respective a cânta și cuvânta.

Sebeș, 13 Octomvrie 1908.

Oficiul protopresbiterial al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 572/1908.

[320] 3—3

Concurs.

Pe baza ordinului Ven. cons. din 29 Iulie a. c. Nr. 8140 Bis. pentru întregirea parohiei de clasa III Mermezen Văleni, tractul protopresbiterial al Geoagiului, să descrie nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh au să-și subțearnă cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare în termenul arătat, la subsemnatul oficiu protopresbiterial și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezenteze înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Orăștie, 20 Octomvrie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Orăștiei ca administrator al tractului Geoagiu.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 550/1908 potop.

[308] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a Saldorf, protopresbiteratul Mediașului, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul susindicat, prezentându-se în vre-o Duminecă ori sârbătoare și în biserică, pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Totodată se deobligă cel ales de paroh a contribui la fondul protopresbiterial

pentru casa tractuală cu suma de 40 cor. anual în decurs de 10 ani consecutiv.

Mediaș, 10 Octomvrie 1908.

Oficiul protopresbiteria gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopresb.

Aviz!

Să aduce la cunoștință On. public că un român harnic s'ar angaja a lua o crâșmă în arândă.

Încunoștiințarea să se facă la administrația acestei foi. (321) 3—3

„RACOTANA”

institut de credit și economii, societate pe acțiuni

Șeica-mare (Nagyselyk) Nagykükülő m.

Filiale: Mediaș, Elisabetopole.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 5% până la 500 coroane, pentru depuneri stabile dela 500 coroane în sus cu abzicere de 30 zile 5 1/2 %. Darea după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 3000 coroane să pot ridica și — după starea cassei — să plătesc fără abzicere.

Depuneri și ridicări să pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Acordează credite cambiale, personale, ipotecare și de lombard în modul cel mai culant.

(326) 2—6

Direcțiunea.

ATENȚIUNE!

— Pentru economi. —

ECONOMILOR! Cetiți cu atențiune următoarele și ve-ți vedea, că nu-i de lipsă să mergeți în America, spre căutarea dolarilor; în Germania, spre căutarea marcelor; nici în Klondyke, spre căutarea aurului, căci îl aflați aici la voi acasă și anume în curțile voastre economice!

Știut este, că creșterea vitelor, cailor și a porcilor, aduce foarte mari venituri economice. Știut este, că prețul acestora să taxează după exteriorul lor, (să plătește după cum e vita), dar puțin știu, că cum și ce trebuie făcut, ca vitele cornute, precum și porcii și caii, să fie grași, mari în oase și frumoși, căci cari știu, nu bucuroși spun și altora, ca să nu aibă și alții așa vite frumoase.

Spre a ajunge aceste scopuri, trebuie întrebuințat

„Pravul de vite Demeter”.

căci de pravul acesta să îngrășe porcii, caii și vitele cornute, cresc mai mari și devin mai osoși, capătă putere mare, capătă poftă de mâncare, și vacile dau lapte mai mult și mai bun ca de comun, — având vitele, porcii și caii totodată un preț cu mult mai mare, la care între alte împrejurări, nici când nu ar fi ajuns.

La purcei, viței și mânzi, întrebuințând acest prav, să desvolte foarte repede, să întaresc în oase, și contribuie la desvoltarea poștei de mâncare.

Fiețecare econom bun, trebuie să folosească acest prav la vitele, porcii și caii lui, căci prin folosința acestui prav, are foarte mare câștig la vânzare, fiind porcii, vitele și caii frumoși și grași.

Cultura de astăzi ne învață, ca pentru ajungerea stării bune, nu e destul numai a muncii, ci munca aceea trebuie pusă în legătură cu raționalul, căci numai munca rațională ne poate aduce fericirea și îndestularea materială după lucrul nostru.

Pe lângă o muncă rațională lucră mai puțin, — dar cu mai mult rezultat, — decât a munci de dimineața până seara, fără de nici un sistem.

Tot așa e și la creșterea vitelor, căci aci raționalul este a ști că, cum poți ajunge ca pe un vițel sau mânz, ori purcel, în timp scurt și cu puțină hrană, să fie mai desvoltat și mai cu preț ca acela pe care trebuie mult timp a-l hrăni, și totuși nu e destul de desvoltat și gras.

Dacă tot în unul și același timp crești 2 purcei, viței ori mânzi, și pe unul îl crești cu nutreț regulat, iar pe celalalt, pe lângă nutrețul regulat, dându-i și din „Hrana Demeter”. În scurt timp să va observa diferența între aceștia, deoarece acela care a căpătat din „Hrana Demeter”, va fi cu mult mai desvoltat, mai gras și mai frumos, decât acela care s'a crescut numai cu nutreț regulat. Așadar crescând aceștia cu „Hrana Demeter” devin valoroși (mai cu preț) în cel mai scurt timp.

Raționalul creșterii vitelor deci, constă întru aceea, că porcii, vitele cornute, caii și oile, trebuie hrănite cu pravul „Hrănitore Demeter”, căci amestecând acesta în hrana vitelor, cresc în scurt timp de minune.

Deci în procedura aceasta să află aurul, dolarii și coroanele!

Așadar nici un econom să nu întârzie a cumpăra acest prav de mare folos! Cine nu-l cumpără este însuși dușmanul economiei sale.

Acest prav de mare folos, să capătă în preț de 60 fileri o cutie. La comanda de 10 cutii se trimite francat. Revânzătorii capătă rabat corespunzător.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea acestuia găinile ouă mai mult ca de comun, chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 de fileri.

Pentru moartea cloșanilor și a șoarecilor. Este prav sigur pentru stărpirea lor. Prețul 60 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii suferă mult de mănăcarea păduchilor prin care mănăcările sunt reținute în îngrășarea și desvoltarea lor, ba chiar și slăbindu-i, astfel încât în loc de a li să ridica prețul, chiar perd din valoare! De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare, căreia îi e prețul 20—40 fileri și 1 cor. Cu unsoarea aceasta e de a unge vitele și porcii. Și la oameni să întrebuințeze cu efect sigur. Are favorul că nu murdărește ca alte unsori pentru păduchi.

Toate acestea să pot căpăta numai dela

Apotecarul A. Cornel Demeter

din Orăștie — Szászváros,

(lângă bisericile evang. reformate).

(325) 1—4

Aviz!

La Pârv Todor în Ternova, comitatul Arad, Nrul. casei 15, se află de vânzare tot felul de

altoi de vițe americane,

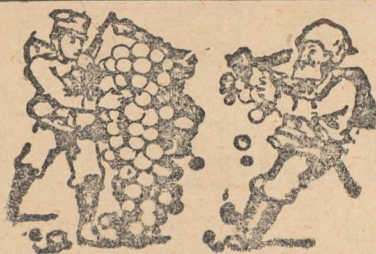
se vând și uscați cu rădăcină și fără rădăcină, după dorință. (293) 5—10

AVIZ.

Subscrisa aduc la cunoștință On. public, că la mine se află en gross și en detail vinurile cele mai bune și curate de masă, unde se capătă și cost bun, atât amează cât și cină, pe lângă prețuri moderate în și afară de casă. (240) 10—10

Rog sprijinul On. public

Serviciu **Sofia Steiner**
prompt. **Hecht gasse Nr. 44.**

Vița de vie al-toită

expediază sorte curate, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscută și solida firmă:

Prima plantatiune de vițe de pe Târnave.

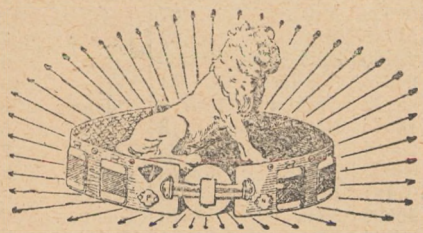
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Medias, Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog ilustrat!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fiecare posesor de vie a-și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. (292) 10—34

Chiar dacă ar costa multe parale

tot ar trebui să cetească toată lumea comunicatul scris în limba populară, pe care l-a publicat institutul Elektro-Vitalizer. Fără a mai cruța oboeala și cheltuielile resumează pe

baze științifice problemele fundamentale a vindecării prin electricitate și descrie pe cel mai ideal factor al acesteia aparatul

„Electro-Vitalizer”

în Ungaria nu s'a dat până acum publicității o asemenea carte, de aceea atragem atențiunea acelor cari suferă de o slăbiciune generală a nervilor, de slăbiciune sexuală, de insomnie, de dureri de cap, de dureri în spate, digestie defectuoasă, anemie, parilisie și neuralgie să cetească această carte interesantă și vor învăța din ea multe lucruri științifice. (318) 2—4

Această carte o poate căpăta oricine gratis și porto-franco, în plic închis, dacă se provoacă la acest zar și fără nici un obligament. Iar dacă ne cercetează le arătăm cu plăcere modul nostru de vindecare și le explicăm avantajele aparatului Electro-Vitalizer.

Inst. de consult. med. Electro-Vitalizer
BUDAPEST, Károly-körút 2 félélem. 56.

Cupon pentru o carte gratuită.

Inst. de cons. medicale „ELECTRO-VITALIZER”
BUDAPEST, Károly-körút 2, félélem. 56.

Vă rog să-mi trimiteți gratuit și porto-franco în plic închis opul despre

Modul modern de vind. cu electricitate.

pentru {bărbați {volumul care nu-l
{dame {doriți trebuie șters.

Numele

Adresa

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Șanselor de câștig
garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebuie câștigate!

Câștigurile principale ale acestei loterii cu privilegii sunt următoarele: Cel mai mare câștig este în cazul cel mai norocos de 600,000 M.

1 Premiu à 300,000 Mărci.

1 „ „ 200,000 „

1 „ „ 60,000 „

1 „ „ 50,000 „

1 „ „ 45,000 „

1 „ „ 40,000 „

1 „ „ 35,000 „

1 „ „ 30,000 „

1 Câștig „ 100,000 „

1 „ „ 60,000 „

1 „ „ 50,000 „

1 „ „ 40,000 „

1 „ „ 30,000 „

7 Câștiguri „ 20,000 „

1 Câștig „ 15,000 „

11 Câștiguri „ 10,000 „

46 „ „ 5,000 „

103 „ „ 3,000 „

163 „ „ 2,000 „

539 „ „ 1,000 „

693 „ „ 300 „

181 „ „ 200 „

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa încât aproape jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Cel mai mare câștig de cl. I. este în cazul cel mai norocos de 50,000 m., se urcă în cl. II-a la 55,000 m., în cl. III-a la 60,000 m., în cl. IV-a la 65,000 m., în cl. V-a la 70,000 m., în cl. VI-a la 80,000 m., în cl. VII-a la 600,000 m.

Pentru cl. I. a cărei tragere se stabilește oficios, costă

losul original întreg . . . Cor. 7—

losul original de jumătate „ 3 50

losul original de un sfert „ 1 75

Depunerile pentru clasele următoare, precum și conspectul exact al câștigurilor se pot vedea din planul de loterie oficios, provăzând cu emblema statului, care la cerere îl trimite gratis și franco.

Fiecare dintre participanți primește dela mine imediat după tragere lista oficioasă.

Plătirea și trimiterea câștigurilor se face din partea mea direct interesatului în cauză prompt și sub cea mai strictă discrețiune.

Comandă rog a se face prin mandat postal sau și prin ramburs.

Adresați-Vă cu comanda din cauza tragerii apropiate, cel mult până la

20 Noemvrie

cu toată încrederea la (291) 5—5

Samuel Heckscher senr.

Bankgeschäft in Hamburg.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRASCU

măiestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 34,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [25] 32—52

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nou, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în dată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (150) 21—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria archidieceșană**

Zilnic un câștig principal la Gaedicke.

A devenit deja cuvânt proverbial căci n'a trecut zi în decursul celor 6 clase ale loteriei ispirate, în care să nu fi anunțat

cassa de bancă GAEDICKE un câștig principal.

Rezultatele câștigurilor noastre sunt neîntrecute!

Incercați-vă
norocul la

CASSA DE BANCA GAEDICKE

și sigur nu
fără rezultat.

Oferim losuri originale la

tragerea din 19 și 21 Noemvrie pentru clasa I a loteriei de clasa XXIII.

Intreg 12— **Jumătate 6—** **Pătrar 3—** **Optime 1.50 Cor.**

(313) 3—3

Checuri postale gratuit și franco.

Zilnic un câștig principal la Gaedicke!

Cassa de bancă Gaedicke, Budapest
Kosuth Sajos-utca 11.

Zilnic un câștig principal la Gaedicke!

Cumpărați

„Calendarul Național”

Intocmit de foile naționale dela Orăștie, pe anul 1909.

E foarte frumos! Impodobit cu chipuri alese: Locurile sfinte: Grădina Getsimani în care a fost prins Domnul Christos, Biserica de pe sf. Mormânt alui Christos, vederea Ierusalimului și istoria lui; Chipuri din istoria națională: Sarmiseghetuza, steag turcesc, steag românesc din războiul cu Turcii, și altele și altele! — Apoi de cetit: poezii frumoase, povești, schițe, glume, povețe.

E o cântăceală cu de suferință cetitorului, înbogățindu-l cu cunoștințe alese, înălțându-l în simțămintele naționale, și petrecându-l.

Dați-l, ca pe o carte de folos, în mâna întregului tineret din comună, ca și prin asta să stărniți dragostea de cetit la toți!

Prețul: numai 18 cr. (36 fil.) de unul. Celor ce iau mai multe, pentru a le vinde, ca să aibă și ei ceva pentru osteneală, și trimit banii pentru dela 12 în sus, li-să dă cu numai 11 cr. (22 fil.) unul, având a-și plăti ei poșta la scoatere.

Dela 5—10 ex. e cu 13 cr. (26 fileri) unul, că la acestea trebuie să se plătească poșta la predare. (328) 1—5

Cereți-l la:

Administrația „Libertatea”

în Orăștie (Szászváros)

și la Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Nemai pomenit de eftin!

600 bucăți pentru numai fl. 1'85.

Un perfect orologiu garant. cu mers precis, de tras tot la 36 ore împreună cu lanț aurit, un minunat ac de cravată, un inel aurit cu imitație de piatră pentru domni sau dame, o splendid Collier din circa 150 perle orient. cea mai modernă podoabă pentru dame, o minunată garnitură de butoni pentru manjete, gulere și piept, 3/4 aur dublă garant., 6 bucăți batiste de în veritabil, 1 prea elegant creon de buzunar din nickel, o minunată oglindă de buzunar în etin, 1 supăn cu miros plăcut, 1 Noți fin legat, 72 bucăți penite englezești, 20 obiecte pentru corespondență și încă alte 395 diverse obiecte indispensabile în casă. Toate la oaltă cu orologiu costă numai fl. 1'85.

Se trimite ca Ramburs prin Casa de export

H. SPINGARN, Krakau Nr. 80.

La comandă de 2 pachete dau gratuit un frumos briceag cu 2 tăieșe. La mai mult ca 2 pachete pentru fiecare câte un briceag.

Pentru cele ce nu corăspund retourneră imediat banii. (323) 1—1

Anunț!

Un tinăr care să dedice carierei notariale află aplicație imediată.

A se adresa la (312) 3—3

Valeriu Pop

not. cerc în Mihályfalva.

u. p. Nagyselyk (N.-Küküllő m.)

In prăvălia de fier și spiterie alui Stan Stefla, Saliște, se primește (314) 3—3

un învățăcel

dela 13—17 ani, care să cunoască și limba maghiară și germană.

Nu e necesară reclama.

Fiecare om știe, că

I școală de vieri, Riomfalva

alui Simon Nemenz

are cele mai frumoase vițe de vie altoite.

Se trimit gratis și franco cata-loage cu ilustrațiuni. (306) 5—36

MARE e norocul la KISS

Hărnicie, lucru și cruțare îți ajută după timp îndelungat să ajungi la bani, și totuși să ajungi repede și pe neașteptate bogat, e un noroc mare. De aceea cei mai mulți oameni cumpără losuri, pentru că au **mereu speranța** de a ajunge bogați.

Indeosebi loteriile c. ung. priv. sunt preste tot iubite, pentru că din cele 125.000 losuri puse în circulație 62.500 bucăți câștigă, deci necondiționat **tot al doilea los câștigă!** Șansele de câștig sunt **unice în felul lor**, nu există în lume un plan de loterie care să fie atât de solid și favorabil.

Atât la emisiune cât și la trageri e controlată din partea regimului c. ung. și din aceasta cauză publicul are în losurile de clasă **toată încrederea**.

Norocul e neprețuit! Dela întâmplare depinde norocul multor oameni. În viața fiecărui om au fost și sunt momente, în cari își poate edifica norocul! Faceți o încercare de noroc cu acel număr, care stă lângă **numele** Dtră sau lângă numele unei persoane a Dtră iubite, care probabil la tragerea viitoare se va trage cu un câștig mai mare. (305) 4—5

Încercați-Vă norocul la noi, căci

MARE e norocul la KISS!

CAROL KISS & COMP

societate de bancă pe acții, colectura principală a loteriei de clasă c. ung. priv.

Biroul central:

IV. Kossuth Lajos-utca 13. sz.

Filiale:

Erzsébet-körut 22. și Rákóczi ut 55. sz. a.

CUM VĂ NUMIȚI?

Acești numeri se capătă numai la noi:

Adél	60142	Constantin	68015	Ferdinand	48152	Izidor	53382	Manó	34078	Róland	73122
Adolf	96085	Clementina	22222	Ferenc	94294	Izsó	67672	Marcell	8186	Rózália	91902
Adorján	44739	Clarissa	90779	Flóra	8393	Jakab	4957	Margit	92600	Rózika	8544
Adrien	110545	Cézár	3365	Flórián	68007	Janka	10496	Mária	105994	Rudolf	57734
Agnes	93377	Cecilia	119440	Flóris	90760	János	29153	Mariska	51334	Salamon	13692
Agost	22195	Carolina	21393	Fodor	102251	Jenő	37794	Márk	13625	Sámson	107473
Ákos	8159	Camilla	94913	Franciska	2329	Jolán	48143	Mária	8228	Sámmel	34079
Aladár	57514	Böske	67617	Erida	29441	Jónás	53387	Márton	21375	Sándor	27983
Alajos	73360	Boriska	4967	Erigyes	51228	Józsa	64234	Máté	91094	Sarolta	48152
Albert	90707	Dániel	93342	Fülöp	18645	József	92583	Malvin	100968	Sebestyén	91244
Alfonz	102204	Dávid	21374	Gábor	5204	Judith	76008	Matild	8532	Simon	8393
Alfréd	33815	Demeter	67336	Gábor	74126	Julia	20184	Mátyás	12707	Stefánia	68007
Alice	79340	Demjén	20046	Gáspár	90801	Juliska	91095	Melinda	90789	Szániszló	90760
Amaliá	9804	Dénes	106184	Gedeon	106157	Kálmán	106000	Menyhért	108035	Szeréna	102251
Ambrus	54793	Dezso	21352	Gergely	32076	Kamill	39570	Mici	8399	Szidónia	2329
Andor	94933	Domokos	67326	Gertrud	5404	Karolin	8223	Mihály	13028	Szilárd	29441
András	106048	Dóra	53955	Géza	23147	Károly	22154	Miklós	21636	Tamás	51238
Anna	39499	Dorothy	92576	Gida	94983	Kázmér	93327	Miksa	94984	Taszi	13645
Analka	21052	Dóme	8545	Gizella	8205	Katalin	102539	Milan	119167	Teofil	5204
Antónia	90847	Dömötör	58579	Gottfrid	108024	Kelemen	51178	Mór	50562	Teodor	74126
Aranka	13661	Eberhard	91814	Gusztáv	95330	Klára	29468	Náci	95339	Teréz	90801
Armin	77258	Edith	106164	Gyárfás	58136	Klotild	95025	Nándor	108054	Terka	106157
Arnold	91937	Ede	51230	Guidó	20181	Konrad	8379	Nathalia	119193	Thamér	32076
Aron	4417	Eduard	22222	György	51221	Kornelia	13843	Náthán	8313	Tibor	54404
Árpád	119449	Elek	90757	Győző	119427	Kornél	20554	Nelli	53395	Titusz	23147
Anthur	22289	Elemér	8354	Gyula	39594	Kristóf	90825	Neszi	92576	Tivadar	94983
Attila	73367	Eleonóra	6094	Gyuri	27186	Krisztina	107497	Netti	8545	Tóbiás	8205
Auguszt	94210	Elliás	45568	Hedvig	12710	Lajos	45594	Nina	58579	Tódr	108024
Aurél	92491	Ella	102232	Heléna	91089	László	8194	Olga	91314	Ulrik	95330
Aurélia	21358	Elvira	50565	Henrik	32069	Lénár	67617	Olívér	106164	Urbán	58136
Balázs	13663	Elza	39579	Hermann	45558	Lénárd	21637	Orbán	51230	Valentia	20181
Bálint	106196	Emanuel	94920	Hermína	78322	Lenke	93388	Oskár	22222	Valéria	51221
Bandi	64617	Emil	20176	Hubert	22443	Leó	108115	Ottla	90757	Vencel	119427
Barabás	616	Emilia	13034	Hugó	33969	Laura	8383	Odón	8354	Vendel	39594
Beatrix	94923	Emma	67667	Ibolyka	105976	Leontin	19119	Otón	60094	Verona	27186
Béla	51200	Eudre	3365	Ida	93674	Leonora	43131	Pál	45568	Vidor	12710
Benedek	34291	Erna	29464	Ignác	96779	Lidia	94241	Paula	102232	Viktor	91089
Benjamin	94227	Ernesztin	96831	Ilka	67657	Lina	22157	Péter	50565	Viktória	32069
Bernát	21075	Ernő	119440	Illés	8139	Livia	5213	Piroska	39579	Vilma	45558
Berta	108141	Ervin	61250	Ilma	22142	Lóránd	78243	Pista	94920	Vilmos	78322
Bertalan	20050	Erzsébet	23122	Ilona	13363	Lipót	90826	Pongrácl	20176	Vince	22443
Bertold	4204	Ezsel	91902	Imre	73843	Lőrinc	2318	Rácz	13034	Walter	3869
Blanka	13028	Eugénia	8544	Iren	52072	Lucia	92456	Rafael	67667	Wladimir	105976
Bódog	73343	Eva	57734	Irma	94209	Ludmilla	119200	Regina	3365	Zoltán	93674
Boldizsár	8331	Fábián	13692	István	50631	Lukács	21364	René	29464	Zseni	46779
Borbála	96025	Fáni	107473	Iván	2312	Ludvig	7494	Rezső	96831	Zsigmond	67657
Cristian	39579	Felincia	34079	Ivor	68015	Lujza	66924	Richárd	119440	Zsófia	8189
Cornelia	57527	Félix	27083	Izabella	73120	Magda	90795	Róbert	51250	Zsuzsána	22442

Ne rugăm a comanda imediat, ca să nu se epuizeze numărul dorit!

Losurile de clasă I.

Prețurile:

Optime	Los coroane	1-50
Pătrar	"	3—
Jumătate	"	6—
Intreg	"	12—

Tragere:

în 19 și 21 Noemvrie.

Rugăm a tăia aici afară și a ni-l trimite nouă!

BILET DE COMANDA.

Cătră cassa de banca Carol Kiss & Comp, soc. pe acții.
Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 13.

Rog pentru trimiterea de clasa primă
loterie XXVII și a planului oficioz.

Suma în Cor. } o trimit alăturat în mărci.
} o trimit prin mandat poștal.
} binevoiti a o ridica prin ramurs.
(Cele de prisos sunt a se șterge.)

Adresa exactă. } Numele
} Locul, strada, Nr. casei
} Poșta ultimă (Comitatul)